

Naukowcy zbadają początki naszego przemysłu

Wydobycie na tarnogórskiej ziemi rozpoczęło się prawdopodobnie już 12 tysięcy lat temu. Jak pracowali i żyli nasi przodkowie? Gdzie sięgają przemysłowe korzenie regionu oraz jak zmieniał się przemysł na Śląsku od powstania pierwszych kopalni po współczesną Rewolucję 4.0 w fabrykach? – na te pytania odpowiedzieć ma niezwykle nowatorski, innowacyjny i oryginalny, wspólny projekt Politechniki Śląskiej i Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tarnogórskiej, pt. Laboratorium Badań i Analiz Warunków Pracy Zawodów Przemysłowych. W drugą rocznicę wpisania tarnogórskich podziemi na listę UNESCO w Ratuszu zaprezentowano szczegóły tego przedsięwzięcia.

W ramach projektu naukowcy z Politechniki Śląskiej będą badać przeszłość i przyszłość przemysłu. Na badania uczelnia pozyskała ministerialne środki w kwocie 1,5 mln zł.

– Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej zaczęło przed wojną działalność w zakresie dbałości o dziedzictwo tarnogórzan. Pomysł dotyczący UNESCO traktowaliśmy jak wyprawę na Marsa, jako coś kompletnie niemożliwego – mówił dziś w Ratuszu, podczas prezentacji projektu, burmistrz Arkadiusz Czech. – Nie byłem przekonany, że uda się po ten zaszczytny tytuł sięgnąć, a jednak zrobiliśmy to! Kolejny etap to próba dowiedzenia, że przemysł na ziemi tarnogórskiej to już nie tylko setki, ale tysiące lat – podkreślił.

Na Politechnice Śląskiej powstanie Laboratorium Badań i Analiz Warunków Pracy Zawodów Przemysłowych. Będzie ono unikalną w skali kraju jednostką, która zajmie się dogłębnym opisem i zbadaniem prac przemysłowych na Śląsku od pradziejów przez czasy obecne aż po futurystyczne wizje.

Zadaniem pracowników laboratorium będzie pokazanie, jak zmieniał się przemysł na Śląsku od powstania pierwszych kopalni po współczesną Rewolucję 4.0 w fabrykach. Laboratorium będzie się zajmować także poszerzeniem współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy reprezentantami nauk humanistycznych i technicznych, aby pogłębić badania nad warunkami pracy zawodów przemysłowych w przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.

– Grupa wydziałów naszej uczelni, która włącza się we współpracę z SMZT rośnie. To nie projekt stricte techniczny – obejmuje także działalność z obszarze nauk społecznych. To również wyraz szacunku dla spuścizny kulturowej dawnych wieków – mówił z kolei prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk, rektor Politechniki Śląskiej.

Pracami nad badaniem przeszłości preindustrialnej oraz początkami kopalni i przemysłu w najbardziej zindustrializowanym regionie Polski zajmie się Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej. W części badań poświęconej teraźniejszości przedstawione zostaną te obecnie prowadzone i analizy na temat zawodów przemysłowych, natomiast naukowcy, którzy zajmą się przyszłością przemysłu, zaprezentują najnowsze wynalazki, które są wykorzystywane w fabrykach Przemysłu 4.0.

Do zadań laboratorium będzie należało także określenie początku i czasu intensywnego zanieczyszczenia torfowisk rodzajami kopalni, badaniem warunków życia górników i hutników srebra i ołowiu w okresie przedindustrialnym, określeniem zmian w lokalnym zanieczyszczaniu środowiska i możliwego wpływu na warunki bytowe ludności w epoce pary, elektryczności i komputerów.

– Interesuje nas przemysł od zarania dziejów, literatura dotycząca przemysłu dziś, a nawet futurystyczne wizje przemysłu – nowe obszary które czekają na nas w przyszłości – mówiła dr hab. Małgorzata Dobrowolska, dyrektor

Międzynarodowego Centrum Badań Interdyscyplinarnych Politechniki Śląskiej. – Rezultaty będą miały znaczenie dla obszaru nauki ale też innych sektorów: publicznego, społecznego, prywatnego, dla przygotowania kadr liderów.

Dotychczasowe badania Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tarnogórskiej prowadzone wspólnie z wieloma innymi placówkami naukowo-badawczymi sugerują znacznie wcześniejszą działalność górnictwem i hutnictwem w rejonie tarnogórskim, niż dotychczas sądzono, wynikającą ze znacznej zasobności tego obszaru w kopaliny użyteczne: ochrę czerwoną (hematyt) bardzo pożądaną w pradziejach, w kruszce srebra pozbawione ołowiu, kruszce ołowiu zawierające srebro, płytko zalegające pokłady węgla kamiennego, kruszce cynku i kadmu, oraz rudy miedzi i złoto znajdujące w bardzo starych warstwach torfowisk zlewni górnej Brynicy, a których źródła pochodzenia będą lokalizowane badaniami.

Projekt przewiduje również badania krajobrazu pogórniczego Srebrnej Góry – miejsca światowego dziedzictwa UNESCO. Tam najlepiej widać nasz tarnogórski krajobraz pogórniczny. Chcemy udowodnić, że w rejonie tym działalność wydobywcza srebra i ołowiu była prowadzona już w czasach starożytnych.

– Stowarzyszenie miało ogromny wpływ na rozwój miasta. Czy dziś Tarnowskie Góry tak by wyglądały bez niego – chyba nie. Nie chcę mówić tylko o ratowaniu zabytków. Stowarzyszenie było założycielem Gwarków Tarnogórskich – wychowaliśmy kilka pokoleń naszych mieszkańców, nie znam drugiego miejsca, gdzie mieszkańcy tak by uwielbiali swoje miasto jak tarnogórzanie – mówił Zbigniew Pawlak, prezes SMZT. – Tytuł UNESCO to początek odczarowania historii Tarnowskich Gór i regionu. Ten tytuł mocno zobowiązuje i chcemy się z niego wywiązać. Niespełna rok temu podpisaliśmy umowę z Politechniką. Tak wielki projekt nawet mi się nie śnił. Bez politechniki zabrakłoby nam czasu żeby poznać swoją historię. Czy wiemy wszystko? Dzięki temu projektowi będziemy mogli poznać swoją historię opowiedzieć o tym, że kolebka górnictwa i hutnictwa w

tej części Europy znajduje się w naszym powiecie od kilkunastu tysięcy lat. Musimy aktywizować lokalną społeczność i młodzież studencką. Naprawdę znajdujemy się na najważniejszej liście zabytków świata! Dzięki tym badaniom będziemy mogli w sposób zrozumiały przekazać, że nasz region zasługuje na to, żeby być na tej liście – dodał.

Docelowo – jak wspomniał podczas konferencji Zbigniew Pawlak – ma powstać na terenie Miasteczka Śląskiego skansen archeologiczny, który będzie swoistego rodzaju centrum interpretacyjnym o naszym dziedzictwie. – To tam chcielibyśmy opowiadać o efektach naszych badań, zarówno turystom jak i ekspertom. Skansen powinien również pełnić rolę jednostki naukowej dla studentów Politechniki Śląskiej – dodał szef SMZT.